

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **A. E.**, zast. Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 9. 2020, č. j. OAM-480/ZA-ZA11-K03-2019, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2021, č. j. 30 Az 11/2020 - 72,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1]Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2]Krajský soud v Hradci Králové nadepsaným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[3]Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) podal proti tomuto rozsudku krajského soudu včasnou blanketní kasační stížnost. V jejím doplnění, jež Nejvyšší správní soud obdržel v zákonné měsíční lhůtě, namítl, že řádně zjistil skutkový stav věci, přičemž odůvodnění jeho rozhodnutí skýtá dostatečnou podporu pro závěry v něm vyslovené. Žalobkyni v průběhu řízení o žádosti o mezinárodní ochranu zároveň poskytl dostatečný prostor pro sdělení a objasnění všech azylově relevantních skutečností. Požadavky krajského soudu na opětovné provedení výslechu žalobkyně tak jdou nad rámec zákona. Některé části výpovědi žalobkyně stěžovatel označil za nevěrohodné, přičemž řádně vysvětlil, z jakých důvodů tak učinil. V případě odlišného závěru krajského soudu o motivu žalobkyně k odchodu z vlasti proto nebylo namístě zrušit žalobou napadené rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost. Následně stěžovatel popsal rozpory ve výpovědi žalobkyně ohledně jejího věku a

akcentoval samotnou jí formulovaný hlavní motiv odchodu ze země původu, a to snahu získat v zahraničí dobrou práci.

[4]Stěžovatel dále namítl, že v případě nejasností ve výpovědi žalobkyně se jí opakovaně dotazoval. Z jejího vyjádření nadto vyplynulo, že jako dospělá osoba využila nabídky zajištění cesty do Evropy od zprostředkovatelky, již nyní dluží částku za uskutečněnou cestu. Uvedená zprostředkovatelka nebyla původkyní potíží žalobkyně v Libyi, jež ostatně není její zemí původu, přičemž v této souvislosti stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 4. 2021, č. j. 2 Azs 383/2020 - 24. Z výpovědi žalobkyně nadto neplyne ani závěr, že by ji zprostředkovatelka záměrně a vědomě přivedla potíže v Libyi. Stěžovatel ani neměl důvod spekulovat o jejích motivech, jelikož v souladu s přáním žalobkyně jí umožnila z Nigérie vycestovat. Svůj azylový příběh žalobkyně prezentovala jako souhru určitých náhod, jež jsou však krajně nepravděpodobné zejména v kontextu dalších rozhodných skutečností. Stěžovatel zdůraznil, že žalobkyně po příjezdu do České republiky nevyhledala odbornou pomoc a obživu si dobrovolně zajišťovala prací ve striptýzovém klubu.

[5]Stěžovatel dále poukázal na rozpory v tvrzeních žalobkyně, jakož i odlišnou verzi popisu relevantních událostí v její vlastní výpovědi. Ve svém rozhodnutí přesvědčivě odůvodnil závěry ohledně nedůvodnosti obav žalobkyně z návratu do země původu. Posoudil rovněž možnosti žalobkyně požádat ve vlasti o ochranu či pomoc, kterou nikdy nevyhledala, přičemž tak neučinila ani po příjezdu do České republiky. Dospěl proto k odůvodněnému závěru o absenci znaků typických pro oběti obchodování s lidmi. Požadavek krajského soudu ve vztahu k detailnímu posuzování potíží žalobkyně v Libyi s ohledem na nevěrohodnost jejího popisu cesty do Evropy, tak stěžovatel považuje za nedůvodný, přičemž v této souvislosti odkázal na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Stěžovatel dále s odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48, uvedl, že z výpovědi žalobkyně i ostatních skutkových okolností případu vyplývá ekonomický motiv její cesty.

[6]Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatel v ní pouze opakuje obecné a krajským soudem již vyvrácené argumenty. Současně pomíjí kontext skutkových okolností případu a nepřipustně bagatelizuje azylový příběh žalobkyně i její potíže ve vlasti a následně v Libyi. Dále uvedla, že stěžovatel konkrétně nevyjmenoval znaky oběti obchodování s lidmi ani neodkázal na žádnou odbornou metodiku či jiný podklad, přičemž je zřejmé, že žalobkyni vyčítá zejména nevyhledání odborné pomoci po příjezdu do České republiky. Tato skutečnost však není definičním znakem oběti obchodování s lidmi, respektive k nevyhledání pomoci oběti obchodování s lidmi přistoupila z nejrozumnějších legitimních důvodů. Žalobkyně poukázala na skutečnost, že již v žalobním řízení podrobně definovala mezinárodněprávní pojetí obchodování s lidmi, přičemž vyjmenovala jeho konkrétní znaky, jež následně krátce shrnula. Zdůraznila, že jakkoli může být osoba ochotna zapojit se do prostituce z důvodu obživy, automaticky to neznámá její souhlas s podrobením se dalšímu nátlaku či násilí.

[7]Žalobkyně následně zopakovala relevantní skutkové okolnosti případu a aplikovala je na vyjmenované znaky obchodování s lidmi, přičemž uzavřela, že všechny prvky definice byly naplněny. Současně její potíže v Libyi mohly svědčit o pravém motivu

pokračování

zprostředkovatelky a nasvědčovat jejímu záměru žalobkyni ve skutečnosti rekrutovat do sexuálního otroctví. Uvedené okolnosti měl stěžovatel řádně zohlednit, a to současně ve vztahu k možnému udělení humanitárního azylu, nikoli pouze přednostně zohlednit informace svědčící v její neprospěch. Ve vztahu k namítanému rozporu v přesném datu jejího narození žalobkyně zdůraznila, že uvedený argument stěžovatel použil poprvé až v kasační stížnosti, aniž by ji s uvedeným poznatkem dříve konfrontoval. S odkazem na relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu následně žalobkyně uvedla, že čas podání žádosti o mezinárodní ochranu nerozhoduje, a to z nejrůznějších legitimních důvodů. Uvedla-li žalobkyně při pohovoru, že jejím motivem je legalizace pobytu na území České republiky, vyplývá toto tvrzení ze zcela návodných otázek stěžovatele a skutečnosti, že v zemi nemá žádné pobytové oprávnění, které za účelem setrvání na jejím území musí nejprve získat. Žalobkyně dále konstatovala, že vzhledem k její příslušnosti ke specifické sociální skupině mladých žen bez doprovodu a zázemí, jež jsou obětmi obchodování s lidmi, splnila podmínky § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatel však nedostal své povinnosti předcházet dalšímu vykořisťování uprchlíků a obchodování s lidmi, a ačkoli přesvědčivě nevyvrátil její výpověď, uzavřel, že žalobkyni nehrozí ve vlasti žádné nebezpečí. Závěrem žalobkyně odkázala na princip rozhodování v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu a zdůraznila, že nemá v České republice možnost získat žádné jiné pobytové oprávnění.

II. Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přípustná, a za stěžovatele jedná jeho zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[9] Před zahájením meritorního přezkumu věci se však Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (což je také nyní projednávaná věc), pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[10] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud

ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[11] Řízení o mezinárodní ochraně je řízením specifickým tím, že je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 - 64, ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, a ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63). Pokud jde o břemeno tvrzení v řízení o azylu, to stíhá žadatele o azyl. Jistá procesní aktivita je ovšem požadována i po správním orgánu, který by měl v průběhu pohovoru vhodně kladenými otázkami zjistit, zda žadatelem tvrzené skutečnosti jsou relevantní pro udělení azylu či doplňkové ochrany a tvrzení žadatele podle toho klasifikovat.

[12] Pokud jde o břemeno důkazní, to je již výrazněji rozloženo mezi žadatele o mezinárodní ochranu a správní orgán. Prokazovat jednotlivá fakta je povinen primárně žadatel, nicméně správní orgán je povinen zajistit k dané žádosti o mezinárodní ochranu maximální možné množství důkazů, a to jak těch, které vyvracejí tvrzení žadatele, tak těch, co je podporují. V mnoha případech však musí správní orgán rozhodovat za důkazní nouze, tj. tehdy, když není ani žadatel ani správní orgán schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem. V takových případech zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává posouzení celkové věrohodnosti žadatele a posouzení pravděpodobnosti, zda k události opravdu došlo podle výpovědi žadatele.

[13] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57, současně není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují. Pokud se tedy žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany drží jedné dějové linie, jeho výpovědi lze i přes drobné nesrovnalosti označit za konzistentní a za souladné s dostupnými informacemi o zemi původu, pak je třeba z takové výpovědi vycházet (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83). Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 - 63, obdobně viz rozsudek ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

[14] Pokud je byť jen přiměřeně pravděpodobné, že tvrzení žadatele je pravdivé či že se určitá skutečnost udála tak, jak uvádí žadatel, správní orgán nesmí toto tvrzení prohlásit za nevěrohodné a vyloučit jej z dalšího posuzování; naopak, musí toto tvrzení vzít v potaz při celkovém posouzení odůvodněnosti žádosti a přiřadit mu patřičnou váhu. Specifikem azylového řízení je rovněž zásada, že při splnění daných podmínek se uplatňuje pravidlo „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ („*benefit of doubt*“).

pokračování

Tento závěr potvrdil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89.

[15] Žalobkyně jako žadatelka o mezinárodní ochranu tedy měla nejprve povinnost tvrdit všechny azylově relevantní skutečnosti, úkolem stěžovatele následně bylo uvedené skutečnosti řádně posoudit z hledisek podmínek pro udělení mezinárodní ochrany. V posuzovaném případě žalobkyně popsala skutečnosti, které ji vedly k odchodu z vlasti, i následné setkání se zprostředkovatelkou cesty do Evropy, rovněž potíže v Libyi a následnou cestu do Itálie, resp. České republiky. Stěžovatel v žalobou napadeném rozhodnutí nijak potíže žalobkyně, které měla v Nigérii a následně v Libyi, nepopřel. Na straně páté rozhodnutí ostatně zrekapituloval obdobné potíže nigerijských žen, které jsou často uvedením v omyl prostřednictvím slibu zprostředkovatelů o zajištění cesty do zahraničí za práci vháněny do rukou obchodníků s lidmi. Následně však uvedl, že v posuzovaném případě relevantní skutkové okolnosti nesvědčí o tom, že by se žalobkyně stala obětí obchodování s lidmi. Pokud se totiž svobodně a bez donucení rozhodla využít nabídky zprostředkovatelky k zajištění cesty do Evropy a zavázala se zaplatit za uvedenou službu sjednanou cenu, svědčí to spíše o ekonomickém motivu opuštění vlasti.

[16] Stěžovatel však zcela odhlédl od specifické sociální situace žalobkyně po odchodu z domu jejího strýce, kde byla již v nezletilém věku sexuálně zneužívána, a zároveň její ekonomickou situaci, kdy neměla zajištěno ubytování ani dostatečné peněžní prostředky k obživě. Na jednání zprostředkovatelky tak nahlížel pouze jako na jakousi službu spočívající ve zprostředkování dopravy do Evropy. Nevzal však v úvahu jím výslovně zmiňované běžné praktiky spočívající v obchodování s ženami zejména etnické příslušnosti Edo pocházejících z města Benin City.

[17] Ve správním spise současně není založena jediná zpráva, jež by se věnovala aktuálnímu postupům a praktikám obchodníků s lidmi, konkrétně s ženami z etnické příslušnosti Edo pocházejícími z města Benin City. Z předchozích podání žalobkyně je však zřejmé, že opakovaně na zprávy věnující se zmíněné problematice odkazovala, a to již ve vyjádření k podkladům rozhodnutí stěžovatele. Ten tak zcela rezignoval na možnost porovnat výpověď žalobkyně s informacemi o zemi původu, tedy zda popisované události bylo možné v daném období v zemi původu žalobkyně a následně v Libyi očekávat a zda byly pravděpodobné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 - 55). Krajský soud tak správně stěžovateli vytkl, že v takové situaci nebylo možné označit výpověď žalobkyně za nevěrohodnou a vyloučit možnost jejího postavení jako oběti obchodování s lidmi.

[18] Stěžovatel v žalobou napadeném rozhodnutí dále konstatoval, že vzhledem k předchozímu sexuálnímu zneužívání ze strany jejího strýce je krajně nepravděpodobné, že by důvěřovala zcela cizím mužům, tj. muži arabské národnosti v Libyi, který žalobkyni zajistil cestu do Itálie, a následně muži v Itálii, který žalobkyni zprostředkoval cestu do České republiky, jakož i jejich zcela nezištné a bezplatné pomoci. Na základě uvedených skutečností stěžovatel popřel, že by žalobkyně byla obětí obchodování s lidmi, ačkoli současně nevysvětlil, proč pouze na základě těchto podle něj nepravděpodobných skutečností týkajících se konkrétního průběhu cesty z Nigérie do České republiky nepovažoval potíže žalobkyně v Libyi za jednání naplňující znaky obchodování s lidmi.

Podle stěžovatele současně žalobkyně po příjezdu do České republiky nevyhledala odbornou pomoc ani nepodala žádost o mezinárodní ochranu, čímž nebyly naplněny znaky chování oběti obchodování s lidmi. Stěžovatel však konkrétně nevysvětlil, o jaké znaky se mělo jednat, respektive proč takto usoudil zejména na základě skutečnosti, že žalobkyně hned po příjezdu nepodala žádost o mezinárodní ochranu. Své argumenty pak nepodložil žádnými podklady či odborným posudkem ohledně typického chování či odkazovaných znaků obětí obchodování s lidmi. Stěžovatel nevzal v úvahu ani skutečnost, že žalobkyně pochází ze zcela odlišného sociokulturního prostředí, nezná český jazyk ani právní řád a nebylo jí poskytnuto dostatečné vzdělání. Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému konstatuje, že krajský soud správně označil rozhodnutí stěžovatele za nepřezkoumatelné.

[19] Ve vztahu k argumentu stěžovatele o rozporech v tvrzeních žalobkyně ohledně jejího roku narození Nejvyšší správní soud konstatuje, že uvedenou skutečnost stěžovatel v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí nezmínil a použil ji poprvé až v kasační stížnosti. Tato námitka tak představuje nepřípustné dotváření odůvodnění správního rozhodnutí.

[20] Konstatoval-li stěžovatel, že vzhledem k zaměstnání žalobkyně ve striptýzovém klubu ji nelze považovat za oběť obchodování s lidmi, pak nezohlednil celý kontext její výpovědi. Žalobkyně při pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu konkrétně uvedla, že po příjezdu do České republiky zhruba týden pobývala na ulici, kde se snažila bez znalosti českého jazyka či místních poměrů zjistit aktuální možnosti jejího zaměstnání. Následně se setkala s osobami afrického původu, které ji původně odkázaly na zaměstnání v předmětném plzeňském klubu, kde by mohla pracovat jako servírka či baristka. Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel tak plně nezohlednil kontext tehdejší situace žalobkyně, jež bez jakýchkoli peněžních prostředků pobývala na ulici, a proto nelze vyloučit, že nabízenou práci ve striptýzovém klubu přijala v tísní způsobené její tehdejší sociální situací. Zároveň nelze automaticky dospět k závěru, že žalobkyně byla s vykonáváním předmětného zaměstnání zcela ztotožněna. Uvedenými okolnostmi se však stěžovatel vůbec nezabýval.

[21] Nejvyšší správní soud proto na základě výše uvedeného uzavírá, že krajský soud správně dospěl k závěru o nepřezkoumatelnosti žalobou napadeného rozhodnutí. Nad rámec výše uvedeného doplňuje, že stěžovatel neposoudil ani skutečnost, zdali není žalobkyně ve vztahu k jí tvrzenému prožitému (několikaletému) sexuálnímu násilí ze strany jejího strýce zranitelnou osobou [viz čl. 21 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. 6. 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, a § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu].

[22] Stěžovatel zároveň nevyvrátil pravdivost tvrzení žalobkyně zjištěním přesných okolností vážících se na její tvrzení, a to ani s takovou mírou pravděpodobnosti, která by nevyvolala zásadní pochybnosti o správnosti jeho úsudku. Pouhá spekulace, možnost alternativního sledu událostí či drobné nesrovnalosti k vyvrácení tvrzení žalobkyně přitom v tomto směru nestačí (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008 - 83, a ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS). Při splnění daných podmínek se navíc uplatní pravidlo „*benefit of doubt*“, tedy „v případě

pokračování

pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89, a ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, č. 1749/2009 Sb. NSS).

III. Závěr a náklady řízení

[23] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto nepřistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti a podle § 104a odst. 1 s. ř. s. ji odmítl pro nepřijatelnost.

[24] Jelikož stěžovatel neměl v řízení o kasační stížnosti úspěch a žalobkyni v něm nevznikly žádné důvodně vynaložené náklady, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Náhrada nákladů právního zastoupení se podle § 35 odst. 2 s. ř. s. přizná jen tehdy, je-li účastník zastoupen advokátem či jinou osobou vykonávající specializované právní poradenství. Organizace pro pomoc uprchlíkům, která v řízení o této kasační stížnosti zastupuje žalobkyni, však takovou osobou není, jak vyplývá i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, publikovaného pod č. 1825/2009 Sb. NSS.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. září 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu